

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

AYLIK EKONOMİK BÜLTEN

AĞUSTOS 2014

Sayı 16

AYLIK EKONOMİK BÜLTEN

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

IMF, "Dünya Ekonomik Görünüm Raporu"nu güncellemiş; küresel ekonomik büyüme beklentisini %3,7'den %3,4'e revize etmiştir. Aşağı yönlü revizyonda, ABD ekonomisinin ilk çeyrekteki kötü performansına ve gelişmekte olan bazı ekonomilerin daha kötümser bir görünüm izlemesine neden olmuştur. Ayrıca gelişmiş ülkeler için 2014 büyüme oranı %2,2'den %1,8'e indirilmiş; yükselen piyasalarda ve gelişmekte olan ekonomilerde %4,4,'ten %4,6 oranına revize edilmiştir.

Bununla birlikte yine IMF tarafından ülkelerin bireysel para politikalarının dünya ekonomisine etkisini konu alan bir rapor yayımlanmıştır. Raporda, dünya genelinde yüksek faiz oranları ve gelişen ülkelerdeki zayıf büyüme trendlerinin önümüzdeki beş yılda küresel büyümeyi %2 aşağı çekeceğine işaret edilmiştir.

Küresel trendler incelenecek olunursa, Rusya-Ukrayna gerilimi ve Ortadoğu'daki çatışmalarla şekillenen jeopolitik risklerin finansal sistem ve petrol fiyatları üzerinde yarattığı baskıyı arttırdığı görülmektedir. Arjantin'in temerrüde düşmesi ve İtalya'nın resesyona girmesiyle küresel ekonomik büyümeye ilişkin risk algısı güçlenmektedir.

Yurtdışı piyasalar, jeopolitik ve finansal risklerle birlikte FED'in kararlarına odaklanmıştır. Bu bağlamda ABD'nin faiz artırımına gitmesi gelişmekte olan ülkelerin cazibesini azaltabilecektir.

ABD

ABD'de GSYH yılın 2. çeyreğinde %3'lük beklentiye karşılık artan yatırımlar ve tüketim harcamaları sebebiyle %4 oranında büyümüştür. IMF ise, ABD ekonomisine ilişkin yıllık büyüme beklentisini %2'den, %1,7'ye düşürmüştü ve yılın geri kalanında ekonomide toparlanma gerçekleşse de bunun ilk çeyrekteki %2,9'luk daralmayı telafi edemeyeceği belirtilmiştir. Büyüme oranının yavaşlamasının kaynağı olarak, nüfusun yaşlanması ve işgücü verimliliğindeki düşüş gösterilmiştir.

Bu bağlamda ABD Çalışma Bakanlığı tarafında 9 Ağustos'ta açıklanan verilere göre yılın ikinci çeyreğinde işgücü verimliliği yıllık %2,5 artmış, yılın ilk çeyreğine ait işgücü verimliliği ise yıllık %3,2'lik düşüşten %4,5'lik düşüşe revize edilmiştir. Bu revizyonla işgücü verimliliği yılın ilk çeyreğinde, son 31 yılın en düşük seviyesine gerilemiş ve ekonomiyi daraltan faktörlerden biri haline gelmiştir.

Son dönemlerde küresel piyasalarda özellikle FED'in faiz artırımına ne zaman başlayacağına odaklanılmıştır. Bu bağlamda, FED'in ABD ekonomisini riske atmamak amacıyla öncelikle enflasyonla mücadeleye önem verdiği anlaşılmaktadır.

Fed'in faiz artırımının zamanlaması için önemli bir veri olarak kabul edilen tarım dışı istihdam ise beklentilerin altında kalarak Temmuz ayında 209 bin artmış; böylece işsizlik oranı da %6,2'ye yükselmiştir.

ABD'de Temmuz'da, imalat PMI 55,8, hizmet PMI ise 60,8 düzeyinde gerçekleşmiştir.

EURO BÖLGESİ – AB

Euro Bölgesi 2. çeyrekte en büyük üç ekonomisinin kötü verilerinin etkisiyle büyüme kaydedememiştir. Zira Almanya ekonomisi 2012'den beri ilk kez küçülmüş, Fransa büyüme kaydedememiş, İtalya ise resesyona girmiştir.

Bölge ekonomisine ilişkin kaygılar ve FED'in faiz artırımına ilişkin beklentileri ise Euro üzerindeki baskıları güçlendirmekte ve Euro, Dolar karşısında değer kaybetmektedir.

Bölge enflasyonu ise Temmuz ayında yıllık bazda %0,4 oranında gerçekleşerek, 2009'dan beri en düşük seviyeye gerilemiştir. Bu bağlamda ortaya çıkan deflasyon riski endişe yaratmaktadır.

Sanayi üretimi ise artış beklentilerinin tersine Haziran'da %0,3 gerilemiş, işsizlik oranı ise Haziran'da %11,5 ile beklentilerin hafif altında açıklanmıştır. Euro Bölgesi'nde Temmuz ayında imalat PMI 51,9; hizmetler PMI da 54,4 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Bölgede 2013 sonunda GSYH'nin %92,7'sine karşılık gelen kamu borç oranının, 2014'ün ilk çeyreğinde %93,9'a çıkması ise borç sorununun büyüdüğüne işaret etmektedir.

JAPONYA

Fitch, Japonya'da ücretler ve tüketimdeki zayıflıkların ekonominin daha fazla büyümesine engel olduğunu ve bu durumun not için negatif olacağı uyarısında bulunmuştur.

Bu yılın 2. çeyreğinde GSYH'da gözlenen %6,8'lik küçülme ise, 2011'den bu yana Japon ekonomisinde gerçekleşen en kötü rakama işaret etmektedir. Ekonomideki daralmada tüketici vergilerinin %5'ten %8'e çıkarılması etkili olmuştur.

IMF ise Japonya ekonomisine ilişkin yıllık gözden geçirme raporunda Japonya ekonomisinin bu yıl %1,6 ile potansiyelinin üstünde büyüyeceğini, ancak aşağı yönlü risklerin orta vadede devam ettiğini açıklamıştır.

Japonya'da Temmuz'da imalat PMI 50,5, hizmet PMI ise 50,0 düzeyinde gerçekleşmiştir.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

ÇİN

Çin ekonomisi 2014 yılının ikinci çeyreğinde yıllık bazda %7,5 ile beklentilerin bir miktar üzerinde büyümüştür.

Temmuz'da imalat PMI 51,7, hizmet PMI 50,0 düzeyinde gerçekleşmiştir. Böylece ekonomik aktiviteye ilişkin olumlu sinyaller olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca, Temmuz'da ihracatın beklenmedik şekilde büyümesi ve ithalatın düşmesi ile ortaya çıkan ticaret fazlası hükümetin %7,5 oranındaki 2014 ekonomik genişleme hedefini gerçekleştirmesine yardımcı olacağına işaret etmektedir.

Dünyanın en büyük altın tüketicisi Çin'de altın talebi ise yılın ikinci üç aylık döneminde, yolsuzluk olaylarından sonra getirilen resmi kısıtlamalar ve geçen yılki hızlı fiyat düşüşünden sonra gelen alımların devam etmemesi ile birlikte daralmıştır.

HİNDİSTAN

Hindistan Merkez Bankası, enflasyondaki ılımlı yavaşlama ve Başbakan Narendra Modi'nin politikaları ile üst üste 3. toplantıda da faiz değiştirmemiştir.

Çin'den sonra dünyanın en büyük altın kullanıcısı Hindistan'ın altın ithalatının, hükümetin cari işlemler açığının artmasını önlemek ve para birimi Rupî'yi desteklemek için altın ithalatına kısıtlamalar getirmesi sonucu düşüşünü üçüncü yıla taşıması beklenmektedir.

Hindistan ekonomisinin Temmuz'da imalat PMI 53,0, hizmet PMI ise 52,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.

BREZİLYA

Business Monitor International (BMI) tarafından yapılan aylık değerlendirmede yüksek enflasyon ve düşük büyüme sorunu yaşayan Brezilya ekonomisinde ekonomik durgunluğun önümüzdeki dönemde de devam edeceği beklendiği belirtilmektedir.

Temmuz'da imalat PMI 49,1, hizmet PMI ise 50,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.

BMI tarafından yapılan aylık değerlendirmede ekonomide kamu teşvikleriyle sağlanan ekonomik toparlanmanın, piyasa güveninin gerilemesi ve yatırımlar nedeniyle yılın geri kalanında zayıflayacağı beklenmektedir. Bununla birlikte düşük tüketici güveninin ve yüksek seyreden enflasyonun gelecek dönemde özel tüketim artışını sınırlandıracağına dikkat çekilmiştir. Sosyal huzursuzluklar ise yapılacak reformların veya yatırımların etkisini azaltabilecektir. Bu gelişmeler sebebiyle 2014 yılında büyümenin %1,8 olacağı tahmin edilmektedir.

RUSYA

IMF; Ukrayna krizi nedeniyle hem ekonomik yaptırımlarla hem de önemli ölçüde sermaye çıkışıyla karşılaşan Rusya'da ekonomik durgunluk riski oluştuğunu belirtmektedir. Bu bağlamda 2014 yılında Rusya'nın ekonomik durumunda genel olarak kötüleşme ve büyüme hızında yavaşlama beklenmektedir. Bu bağlamda Temmuz'da imalat PMI 51,0, hizmet PMI ise 49,7 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Rus şirket ve vatandaşlarına karşı yaptırım uygulayan ülkelerden gıda, tarım ürünü ve hammadde alımını bir yıl süreyle yasaklatmıştır.

Rusya Kırım'ın ekonomik geleceğine ilişkin de strateji belirlemektedir. Rusya Bölgesel Gelişim Bakanlığı'nın hazırladığı yakın dönemi kapsayan Kırım'ın tam gelişim programı farklı paketleri kapsamakta olup bunlardan en önemlisi ekonomik geçiş programıdır. Zira Rusya Bölgesel Kalkınma Bakanı, Rusya'nın 2020 yılına kadar Kırım ekonomisine yaklaşık 18 milyar dolar yatırım yapacağını belirtmiştir.

TÜRKİYE

Son açıklanan %9,32'lik Temmuz ayı TÜFE oranı, yıllık enflasyon hedefinden kesin olarak sapılmış olduğuna ilişkin eleştirileri artırmıştır. Sanayi üretimi endeksindeki %1,4'lük artışın piyasa beklentilerinin altında kalması ve son 8 ayın dip seviyesine ulaşması tehlike çanlarına işaret etmektedir. Temmuz'da imalat PMI ise 48,5 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Döviz kuruna ve para politikalarına ilişkin belirsizlikler ise aralarında bizim de bulunduğumuz gelişmekte olan ülkelere sermaye akımlarını sınırlandırmakta, korumacı tutumları yaygınlaştırmaktadır.

Moody's, cumhurbaşkanlığı seçimlerinin Türkiye'nin zorluklarını gidermeyeceğini, politik gerginliğin 2015 seçimlerine kadar devam edeceğini belirtmiştir.

IMF ise yüksek faiz oranları, zayıf büyüme ve Rusya'ya artan yaptırımların aralarında Türkiye'nin de bulunduğu bazı ülkelere zarar verebileceğine işaret etmiştir.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

ENFLASYON

%	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
Temmuz	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Yıllık	8,88	9,32	6,61	9,46	8,65	10,90
Yıllık Ort.	7,47	8,35	3,23	9,26	0,75	15,71
Aylık	0,31	0,45	0,99	0,73	1,77	0,62

2014 yılı Temmuz ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %9,32, Yİ-ÜFE'de %9,46 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %0,45 oranında ve Yİ-ÜFE'de ise %0,73 oranında artış yaşanmıştır.

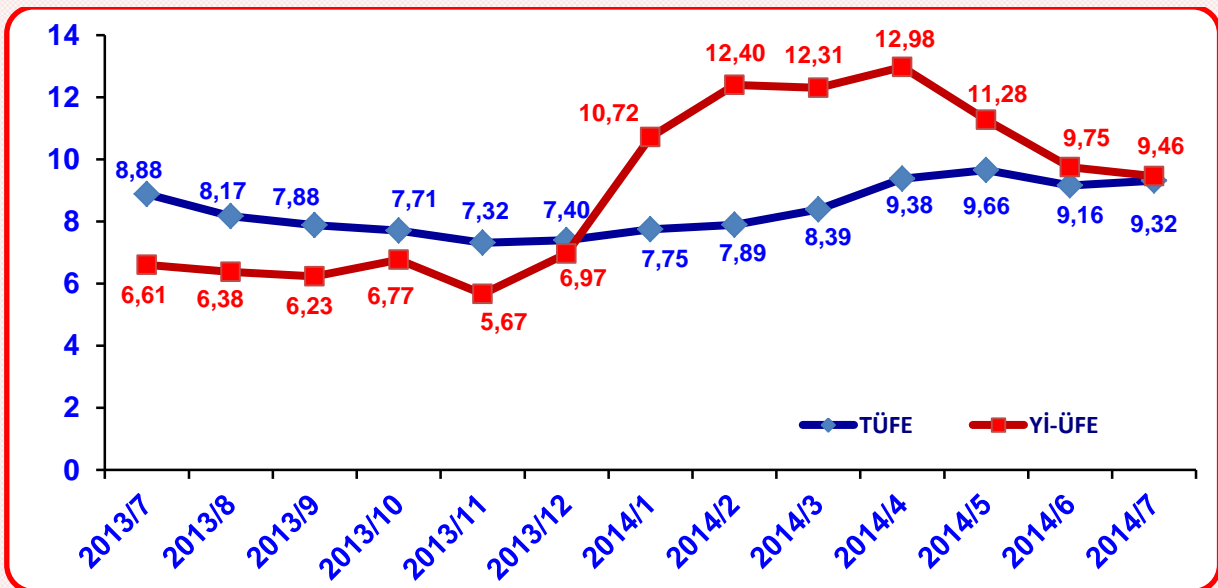
Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %13,74 ile lokanta ve otellerde gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; gıda ve alkolsüz içecekler (%12,56), ulaştırma (%10,29), giyim ve ayakkabı (%10,11) ve sağlık (%9,32) en çok artışın olduğu diğer gruplardır.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %10,57 ve on iki aylık ortalamalara göre %8,79 oranında artış gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %1,82, imalat sanayi sektöründe %0,67, elektrik ve gaz sektöründe %0,88 ve su sektöründe %0,39 oranında artış gerçekleşmiştir. Yıllık bazda imalat sanayideki artış, genel artışın da üstünde %11,75 olmuştur.

Sanayinin alt sektörleri bazında Yİ-ÜFE değerlendirildiğinde; en yüksek aylık artış %3,52 ile madencilik ve taşocakçılığı ürünlerinde gerçekleşirken, onu %2,76 ile ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç) ve %1,84 ile ham petrol ve doğalgaz izlemiştir. Ayrıca, %2,16 ile kağıt ve kağıt ürünleri, %2,10 ile basım ve kağıt hizmetleri ve %0,71 ile deri ve ilgili ürünler azalış gösteren alt sektörlerdir.

Yıllık Değişim Oranları (%)

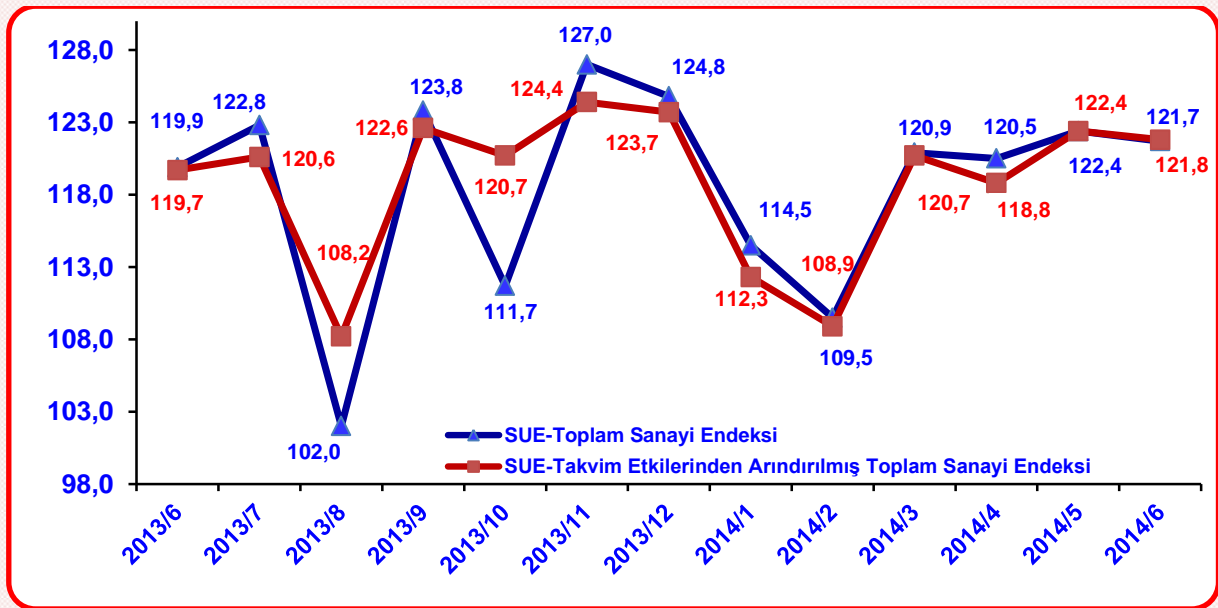
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

HAZİRAN 2014 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	121,7	1,4	121,8	1,4	119,6	0,1
Madencilik ve Taşocakçılığı	108,3	-2,3	107,5	-2,3	104,8	-5,8
İmalat Sanayi	123,6	1,5	124,0	1,5	121,0	0,8
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	115,6	2,7	114,9	2,6	117,6	-1,6

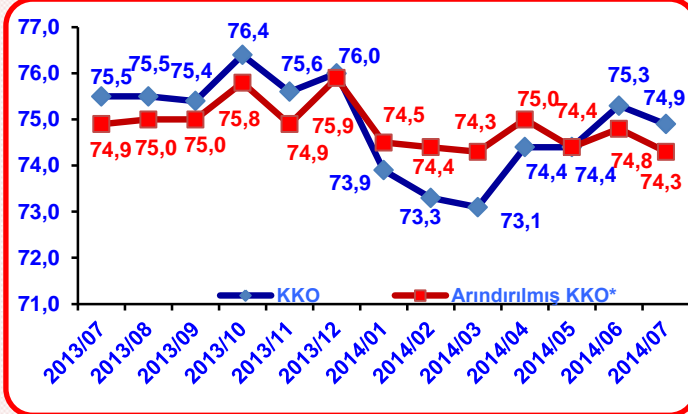
Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre 2014 yılı Haziran ayında %1,4, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış endeks bir önceki aya göre %0,1 oranında artış göstermiştir.

Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi yıllık bazda; madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %2,3 oranında azalış gösterirken, imalat sanayi sektöründe endeksi %1,5 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe %2,6 oranında artmıştır.

Ana sanayi gruplarından 2014 yılı Haziran ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en yüksek artış; %9,9 ile sermaye mali imalatında gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla artış; %26,8 ile diğer ulaşım araçlarının imalatında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %10,3 ile makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı imalatı ve %4,0 ile tütün ürünleri imalatı izlemiştir. En yüksek azalış ise, %5,6 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatında gerçekleşmiştir. Bu azalışı, %3,2 ile diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ve %2,4 ile mobilya imalatı izlemiştir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

2014 yılı Temmuz ayında Kapasite Kullanım Oranı, %74,9 olarak gerçekleşmiştir.

Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı %86,7, tekstil ürünlerinin imalatı %80,1, giyim eşyalarının imalatı ve diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı %79,5, kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı %79,4 ile 2014 yılı Temmuz ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

MAYIS 2014	Toplam	Erkek	Kadın
15 yaş ve daha yukarı yaştakiler			
Nüfus (Bin kişi)	56.869	28.088	28.781
İşgücü (Bin kişi)	29.089	20.180	8.909
İstihdam (Bin kişi)	26.538	18.564	7.974
Tarım	5.820	3.060	2.760
Tarım dışı	20.178	15.504	5.215
İşsiz (Bin kişi)	2.551	1.616	935
İş gücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	27.780	7.908	19.872
İşgücüne katılma oranı (%)	51,2	71,8	31,0
İstihdam oranı (%)	46,7	66,1	27,7
İşsizlik oranı (%)	8,8	8,0	10,5
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	10,7	9,2	14,9
15-64 yaş grubu			
İşgücüne katılma oranı (%)	55,8	77,2	34,3
İstihdam oranı (%)	50,8	70,9	30,6
İşsizlik oranı (%)	8,9	8,1	10,7
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	10,7	9,2	14,9
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	15,8	15,2	17,0

TÜİK hanehalkı işgücü araştırmasında 2014 Şubat dönemiyle birlikte Avrupa Birliği'ne tam uyumun sağlanmasına yönelik yeni düzenlemelere geçilmiştir. Bu düzenlemelere göre anketin referans haftası ve işsizlik kriterinde iş arama süresi değişmiş, yeni nüfus projeksiyonu ve idari bölünüş temel alınmıştır. OECD ve diğer uluslararası kuruluşlar ile karşılaştırılabilirliği için, 15-64 yaş grubunda yer alan nüfusa ilişkin temel işgücü göstergelerine de yer verilmiştir.

Türkiye genelinde 15 ve yukarı yaştakilerde 2014 yılı Mayıs ayı işsizlik oranı, %8,8 oranında gerçekleşmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %10,7, işsiz sayısı 2 milyon 551 bin kişi olarak kaydedilmiştir. Genç nüfusta işsizlik oranı %15,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2014 yılı Mayıs ayında istihdam edilenlerin %21,9'u tarım, %20,2'si sanayi, %7,4'ü inşaat ve %50,5'i hizmetler sektöründedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

Mayıs 2014	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
Erkek	4.152	3.060	1.881	9.471	18.564
Kadın	1.212	2.760	73	3.929	7.974
Toplam	5.364	5.820	1.954	13.401	26.538

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)	Haziran		12 Aylık Kümülatif 2014
	2013	2014	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-4.796	-4.093	-52.176
SERMAYE-FİNANS HESABI	6.337	5.424	38.877
Doğrudan Yatırımlar (net)	545	742	10.584
Portföy Yatırımlar (net)	-312	7.046	15.794
Diğer Yatırımlar (net)	2.849	-877	17.233
Rezerv Varlıklar (net)	3.276	-1.487	-4.681
Net Hata ve Noksan	-1.541	-1.331	13.299

Kaynak: TCMB

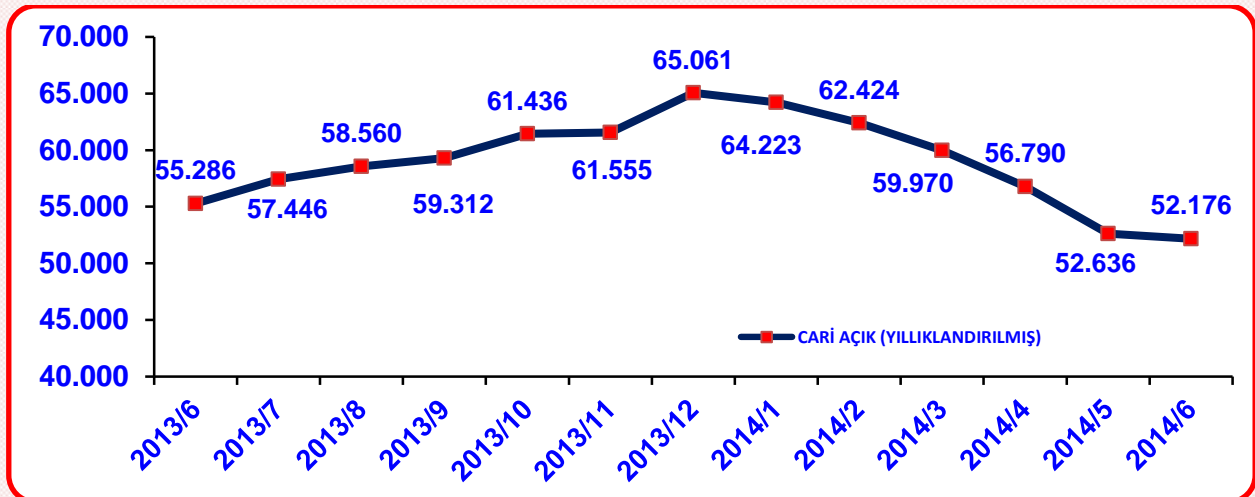
Cari işlemler açığı, 2014 yılının Haziran ayında 4,1 milyar dolar ve 12 aylık kümülatif düşüş eğilimini sürdürerek 52,2 milyar dolar değerinde gerçekleşmiştir.

Sermaye ve finansman hesaplarından net doğrudan yatırımlar 2014 yılı Haziran ayında 742 milyon dolar, 2014 yılı Ocak-Haziran döneminde geçen yılın aynı dönemine göre %20,2 artış göstererek, 4,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Haziran ayında portföy yatırımları, Nisan 2013'den beri 7 milyar dolar olarak en yüksek sermaye girişi gerçekleşmiştir. Ancak 2014 yılı ilk yarısında geçen yılın aynı dönemine göre, %43 azalış göstererek 10,1 milyar olarak kaydedilmiştir. Fed'in para politikası sıkılaştırmalarını kısa vadede uygulamayacağını sinyalleriyle, Avrupa ve Japonya Merkez Bankalarının da genişletici para politikalarına devam etmesi gelişmekte olan ülkelere önümüzdeki dönemlerde sermaye akışının süreceği beklentisi yaratmıştır.

Portföy yatırımlarındaki büyük sermaye girişlerinin etkisiyle rezerv varlıklar, 2014 yılı Haziran ayında artış göstererek 1,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, net hata noksan miktarı 1,3 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

Irak'ta yaşanan gerginlikler ve AB ekonomilerinde yaşanan olumsuz gelişmelerin etkisiyle ihracatın düşme eğilimi göstereceği ve buna bağlı olarak cari açıktaki gerilemenin yavaşlayacağı öngörülmektedir. Aynı zamanda petrol fiyatlarındaki beklenen artışın da 5095 cari açığı olumsuz yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir. Rusya'nın AB ve ABD'den gıda ithalatını sınırlandırması ile Türkiye'ye yönelmesi ihracata pozitif etki yapacaktır.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi*
2013		
Temmuz	108,7	78,5
Ağustos	107,5	77,2
Eylül	108,5	72,1
Ekim	107,5	75,5
Kasım	104,5	77,5
Aralık	102,1	75
2014		
Ocak	101,4	72,4
Şubat	104,6	69,2
Mart	108,6	72,7
Nisan	112,7	78,5
Mayıs	113,3	76,0
Haziran	110,7	73,7
Temmuz	109,0	73,9

*2004-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmış olan yeni seri

Reel Kesim Güven Endeksi; 2014 yılı Temmuz ayında, 1,7 puan azalarak 110,7 seviyesinde gerçekleşerek azalış eğilimini sürdürmüştür.

Tüketici Güven Endeksinde, 2014 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre, %0,3 oranında artarak 73,9 seviyesine yükselmiştir. Temmuz ayındaki bu artış, gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durumun daha iyi olacağı yönünde beklentisi olan tüketicilerin seyrinin az da olsa olumluya döndüğünü işaret etmektedir.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

Bütçe, 2013 yılı Ocak-Haziran döneminde 3 milyar 063 milyon TL fazla vermişken, 2014 yılı Ocak-Haziran döneminde 3 milyar 375 milyon TL açık vermiştir. Aynı dönemde bütçe gelirleri %10,2 oranında artarak 210 milyar 481 milyon TL, bütçe giderleri ise, %13,8 oranında artarak 213 milyar 857 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Ocak-Haziran döneminde vergi gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %6,1 oranında artarak 168 milyar 95 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderlerde %13,9 oranında artarak, 187 milyar 394 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı Ocak-Haziran döneminde 26 milyar 364 milyon TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 23 milyar 88 milyon TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	Ocak-Haziran		Değişim Oranı (%)
	2013	2014	
Bütçe Giderleri	187.870	213.857	13,8
Faiz Hariç Giderler	164.570	187.394	13,9
Faiz Giderleri	23.300	26.463	13,6
Bütçe Gelirleri	190.934	210.481	10,2
Vergi Gelirleri	158.357	168.095	6,1
Bütçe Dengesi	3.063	-3.375	
Faiz Dışı Denge	26.364	23.088	-12,4

Kaynak: BUMKO

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)
Ocak-Haziran	2013	75.135		125.840		92.890		-50.705		59,7
	2014	80.173	6,7	119.749	-4,8	87.698	-5,6	-39.576	-21,9	67,0
Haziran	2013	12.400		21.013		15.497		-8.613		59,0
	2014	12.923	4,2	20.776	-1,1	15.425	-0,5	-7.853	-8,8	62,2

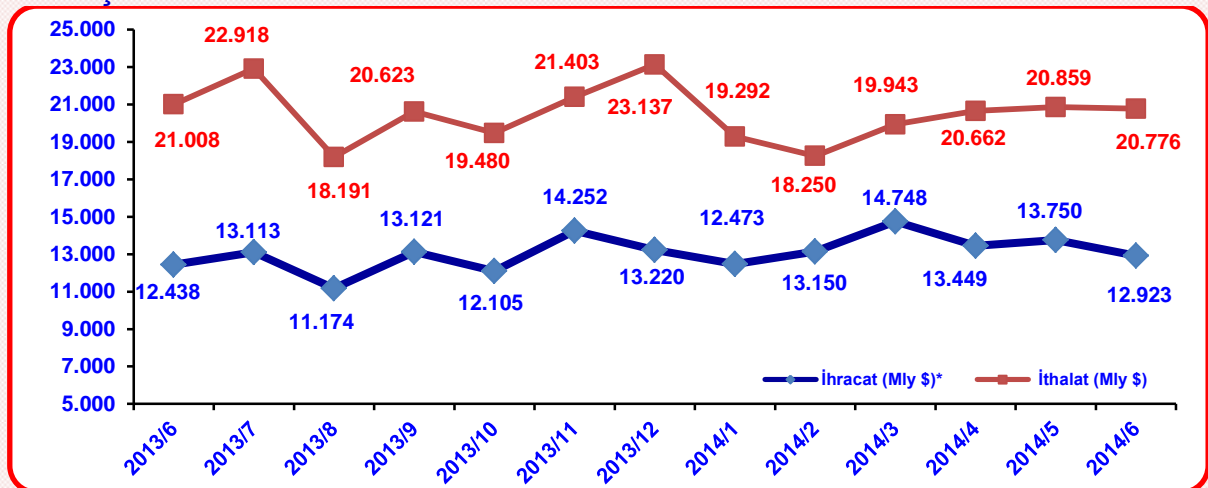
2014 yılı Haziran ayında ihracat, 2013 yılı Haziran ayına göre %4,2 artarak 12,9 milyar dolar, ithalat da %1,1 oranında azalarak 20,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %8,8 oranında azalarak 7,8 milyar dolar seviyesine düşmüştür.

2013 yılı Haziran ayında %41,8 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2014 yılı Haziran ayında %46'ya yükselmiş; 2013 yılının aynı ayına göre AB'ye yapılan ihracat %14,7 oranında artarak, 5,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Haziran ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.448 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.060 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarı" (786 milyon \$) ve "demir ve çelik" (802 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (4.178 milyon \$); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (2.560 milyon \$); "demir ve çelik" (1.545 milyon \$) ile "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.431 milyon \$) en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2014 yılı Haziran ayında İzmir'in ihracatı 2013 yılı Haziran ayına göre, %13,5 oranında artarak 840 milyon dolar, ithalatı da %8,3 oranında artarak 832 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Haziran ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2013 yılı Haziran ayına göre, %11,9 oranında artarak 1,6 milyar dolar, ithalatı da %9,9 oranında artarak 1,4 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU

BÜYÜME	2009	2010	2011	2012	2013	2014/I
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	616.703	731.608	772.298	786.293	820.012	184.176
Büyüme Oranı (Sabit Fiyatlarla) (%)	-4,8	9,2	8,5	2,2	4,0	4,3
İmalat Sanayi (Sabit Fiyatlarla) (%)	-7,2	13,6	10	1,9	3,8	4,9
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2009	2010	2011	2012	2013	May.14
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	21.277	22.594	24.110	24.821	25.524	26.538
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	3.471	3.046	2.615	2.518	2.747	2.551
İşsizlik Oranı (%)	14,0	11,9	9,8	9,2	9,7	8,8
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	17,4	14,8	12,4	11,5	12,0	10,7
ENFLASYON (%)	2009	2010	2011	2012	2013	Tem.14
Yİ-ÜFE (yıllık)	1,37	8,51	11,07	6,17	4,48	9,46
YD-ÜFE (yıllık)	-	-	14,65	3,49	6,57	10,90
TÜFE (yıllık)	6,28	8,58	6,45	8,94	7,49	9,32
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Haz. 2014
İhracat	102.143	113.883	134.972	152.537	151.812	80.173
İthalat	140.928	185.544	240.834	236.544	251.651	119.749
Dış Ticaret Dengesi	-38.786	-71.661	-105.863	-84.008	-99.839	-39.576
Cari İşlemler Dengesi	-12.124	-45.420	-75.082	-48.497	-64.940	-24.151
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013	May.14
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-66	-93,4	-125	-140	-163	-170
BORÇLANMA (Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013	2014/I
Dış Borç Stoku	269	292	304	338	388	387
Kamu	84	89	94	104	116	117
Özel	172	191	200	227	267	265
KREDİLER (Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013	2014/II
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu	128,7	119,7	126,7	139,6	157,2	166,5
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takvim Etkisinden Arındırılmış	2009	2010	2011	2012	2013	Haz.14
Toplam Sanayi	-10,4	12,4	9,7	2,5	3,4	1,4
İmalat Sanayi	-12,4	14	10,1	2,2	4,4	1,5
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2009	2010	2011	2012	2013	Tem.14
Kapasite Kullanım Oranı	67,7	75,6	75,5	74,2	74,6	74,9
GÜVEN ENDEKSLERİ	2009	2010	2011	2012	2013	Tem.14
Reel Kesim Güven Endeksi	87,4	110,4	110,5	106,3	108,1	109,0
Tüketici Güven Endeksi	78,79	90,99	92,0	75,6	76	73,9
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2009	2010	2011	2012	2013	Haz.14
Sanayi Ciro Endeksi	138,2	162,7	208,4	140,1	153,1	175,6
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Haz. 2014
Bütçe Dengesi	-52.761	-40.081	-17.439	-28.791	-18.449	-3.375
PROTESTOLU SENET	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Haz. 2014
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.600	1.216	919	1.075	1.091	483
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	7.771	5.769	4.902	6.949	7.494	3.599
KARŞILIKSIZ ÇEK	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Tem. 2014
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi (Bin Adet)	1.755	859	579	935	745	367
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi (Bin Adet)	1.031	499	295	387	262	85
BORSA VE DÖVİZ	2009	2010	2011	2012	2013	Tem.14
BIST 100 Endeksi	38.482	59.567	60.195	64.982	77.314	82.156
Euro/\$	1,4316	1,3377	1,2945	1,2858	1,3274	1,3576

SEKTÖREL BAKIŞ

ELEKTRONİK SEKTÖRÜ

Teknoloji ile eşgüdümlü olarak ilerleyen elektronik sektörü sanayinin değişmeye ve gelişmeye açık sektörlerindedir. Kalifiye işgücüne sahip olması ve diğer birçok sektörle etkileşim halinde bulunması sektörün önemini arttırmaktadır.

Dünya elektrik ve elektronik sektörü hızla büyüyen ve gelişen bir potansiyele sahip olup, ülke ekonomileri için stratejik önem arz etmeye başlamıştır. Teknolojik gelişmelerle ilintili olan sektörün, ülkelerin gelişmişlik seviyelerinde belirleyici rol oynadığı görülmektedir. Bu bağlamda; Malezya, Singapur, Güney Kore, Batı Avrupa ülkeleri, Uzak Doğu ve Kuzey Amerika özellikle de Finlandiya ve İsveç gibi ülkeler kalkınma politikalarında sektöre ağırlık veren ülkeler olarak ön plana çıkmaktadır.

Dünya'nın önde gelen sektör ihracatçıları; Çin, ABD, Güney Kore, Hong Kong, Japonya, Almanya ve Singapur'dur. Çin, ABD, Hong Kong, Almanya, Singapur, Japonya, İngiltere, Meksika ve Güney Kore ithalatta öne çıkan ülkelerdir.

Dünya elektronik sektöründe televizyon alıcıları ve diğer tüketim cihazları en çok üretilen ürün olarak göze çarpmaktadır.

Ülkemizde yaklaşık %0,8 olan ar-ge harcamalarının ciroya oranının, sektörde %0,2 civarında olması ar-geye verilen önemi göstermektedir. Ar-ge faaliyetlerinin etkin olduğu sektör, global ölçekte rekabet edebilirliği olan teknolojik ürünlere yönelmektedir.

Hızla gelişen teknolojiye dayalı olarak sektör, ürün yelpazesini her geçen gün arttırmaktadır. Bu bağlamda, bileşenler, tüketici elektroniği, telekomünikasyon ile bilgi cihazları, profesyonel ve endüstriyel cihazlar ve savunma elektroniği gibi alt sektörlerle ürün üretmektedir. Ayrıca, makine, motorlu araç, sağlık ve kimya gibi sektörlerle de girdi sağlamaktadır.

Yüksek gelişme potansiyeline sahip olan sektör son zamanlarda duraklama dönemi yaşamaktadır. Bu bağlamda T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2013-2016 Elektrik ve Elektronik Sektörü Stratejisi Belgesi ve Eylem Planı yayınlanarak sektörde ar-ge faaliyetlerini artırması ile katma değeri yüksek ve ileri teknolojik ürünlerin geliştirilmesi hedeflenerek teşvik edilmeye çalışılmaktadır.

2023 yılı 500 milyarlık ihracat hedefine giden yolda üretim odaklı sanayinin ön plana çıkmasının önem arz ettiği bilinci içerisinde sektörün önde gelenleri ancak bu şekilde global rekabet ortamında güçlü bir yer edinebileceğini ifade etmektedirler.

Türkiye Elektronik Sanayicileri Derneği verilerine göre; Türk elektronik sektörü üretimi artış eğilimi göstererek, 2012 yılında 12,5 milyar dolar, 2013 yılında 13,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Tuik verilerine göre, ihracat 2013 yılında 8,7 milyar, 2014 yılı Ocak-Haziran döneminde 4,3 milyar dolar, ithalat 2013 yılında 20 milyar, 2014 yılı Ocak-Haziran döneminde 10 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılı Ocak-Haziran döneminde en çok ihracat yapılan ülkeler sırasıyla; İngiltere, Irak, Almanya, Fransa ve Türkmenistan'dır. Çin, Güney Kore, Almanya, Vietnam ve İtalya da en çok ithalat yapılan ilk 5 ülkedir.

Ülkemizde sektör, Marmara, İç Anadolu ve Ege Bölgesi'nde kümelenmiştir.

Ülke ekonomisinde önemli bir yeri olan sektör yıllık yaklaşık 50.000 kişiye istihdam yaratmaktadır. Ayrıca, mühendislik ve hizmetler alanında 20 milyar dolar iş hacmi yaratarak yaklaşık bu alanda 100.000 kişilik işgücü sağlamaktadır.

Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünler imalatında sanayi üretim endeksi 2012 yılında 123,3, 2013 yılında 128,7 ve 2014 yılı Ocak-Mayıs döneminde 128,2 olarak gerçekleşmiştir.

Sektörün maliyet bileşenleri arasında başta ar-ge harcamaları, enerji, makine-teçhizat, hammadde ve malzeme yer almaktadır.

Sektör; nitelikli ve ucuz işgücü, üretim kapasitesi ve esneklik, genç ve girişimci nüfus, coğrafik konum, ar-ge ve yenilikçi potansiyel, küresel pazarların yer değiştirmiş olması gibi avantajlara sahiptir. Bunun yanı sıra, sektördeki vergi yükü, kayıtdışı ekonomi, lojistik problemler, yüksek girdi maliyetleri dezavantajları oluşturmaktadır. Bununla birlikte, Uzakdoğu ülkelerinin pazar paylarını artırması ve Çin'in yarattığı haksız rekabet, AB ve Uzakdoğu ülkeleri arasında yapılan serbest ticaret anlaşmaları sektörü tehdit etmektedir.

Sektörün öncüleri, elektronik sektöründe yeni iş alanları olarak otomotiv ve makine alanlarına ağırlık verilmesiyle, sektörün büyümesi ve gelişmesinde olumlu yönde katkı sağlanacağını vurgulamaktadır.

2023 yılında dünya ihracatının 34 trilyon dolar, elektrik-elektronik sektör ihracatının da 7 trilyon dolar olacağı tahmin edilmektedir. Gelecekte sektörün yazılım alanındaki gelişmelerin hız kazanacağı öngörülmektedir. Türk Elektrik-Elektronik sektöründe, ar-ge ve üretim üssü olmak ve global ölçekte rekabet edebilirliği artırarak ulusal pazarlarda söz sahibi olmak hedeflenmektedir.

Kaynaklar:

- T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Elektronik Sektör Raporu (2014/I)
- İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Elektrik-Elektronik Sektörü 2013 Yılı Sonu İhracat Değerlendirme Raporu
- Turkish Time İhracat Stratejileri Dergisi-Eylül 2013
- Türkiye İstatistik Kurumu